

**Aspecte literare românești din perioada comunismului.  
Periodicul „România liberă” (iunie - august 1966)**

Asist. Dr. Iancu Elena

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

**Abstract:** *The present paper concerns a sequence revering to the history of Romanian literature, reflected in the periodical "România liberă", from 1976, dealing with creative figures who prevailed in the era addressed.*

**Keywords:** *communism, literature, criticism, identity.*

În „România Liberă” din 1 iunie (miercuri, nr. 6775), Radu Popescu semnează cronică teatrală a piesei *Nunta însingerată* de Federico Garcia Lorca (în traducerea lui Teodor Balș și Victor Const. Bercescu), montată la Teatrul Național „I. L. Caragiale” (în regia lui Miron Niculeru), notând: „Scriitori compatrioți ai poetului, prieteni care l-au iubit și admirat, au depus mărturie că Lorca, atât de pasionat de teatru, nu se arăta prea încrezător în valoarea propriilor sale opere dramatice. (...) S-ar putea spune, în mod paradoxal, că dacă n-ar fi fost atât de mare poet, capacitățile sale de dramaturg ar fi dat rezultate mai încheiate. Toate acestea se văd foarte bine, deși nu în măsuri egale, în *Casa Bernardei Alba*, în *Yerma*, în *Mariana Pineda*, dar se văd mai ales în *Nunta însingerată*”. Opera este „un poem tragic, dar autorul a fost îndrituit s-o intituleze tragedie, în accepția cea mai antic-clasică a termenului, datorită cadrului monumental, în cuprinsul căruia vedem desfășurându-se o forță nu o lege, irezistibilă, cu caracter extraindividual, al cărei șuvoi smulge oamenii, ca o furtună, dintr-un precar echilibru și îi prăbușește crâncen, în disperare și moarte. (...) Eliminând din scenă actul dramatic, cele trei acte nu sînt decît o lungă și plurală confesiune, sub semnul naturii, al singelui, al morții, ale căror simboluri intervin direct în scenă.”. Spectacolul, însă, a ieșit „terestru și greoi”.

În 10 iunie (nr. 6733, vineri), Mircea Anghelescu recenzează volumul de versuri al lui Ion Crînguleanu *Minus durerea* (E. P. L.) în articolul „O mitologie a dragostei”, identificându-i ca notă distinctivă „vitalismul, înțeles nu ca energie aplicată, ci ca participare entuziastă și ardentă în trăirea sentimentelor plene, legate de orice formă a vieții.”. În creațiile lirice ale lui Crînguleanu, „fișe de temperatură ale trăirilor sale (și ale generației sale)” „răsună, amplificate, sentimentele unei generații, mature, fără a-și pierde încrederea copilăriei, fără a-i abandona visurile”. În plus, „forma de viață a acestor sentimente este mișcarea, transformarea, regenerarea; lângă catalizatorul sufletesc al poetului, semințele germinează și bubuie în arături, iarba se grăbește să-i crească la gleznă.”. Referindu-se la poezii precum *Cîntec de dragoste mare sau Casa noastră*, Anghelescu conchide că versul clasic la care apelează autorul îi pare, deși „mai muncit uneori, cu cadența parcă sufocată de canoane. Sînt și strofe frumoase însă, și nu rar.”.

În articolul din data de 12 iunie (duminică, nr. 6735), „Noi cercetări monografice despre scriitorii noștri”, G. C. Nicolescu subliniază importanța unor lucrări monografice în epocă, prezentând două astfel de demersuri apărute la Editura Tineretului, *Octavian Goga* de I. D. bălan și *Dimitrie Anghel* de Teodor Vîrgolici. Despre acestea, notează că: „se străduiesc (...) să ofere,

așa cum obiectivele colecției le impuneau, unele capitole speciale ajutătoare: cronologii, bibliografii, iconografii, interesante și izbutind să prezinte personalitățile evocate și creațiile lor în linii sigure, cu individualitatea, cu complexitatea lor.”

În 16 iunie (joi), Radu Popescu analizează opera *Incident la Vichy* a lui Arthur Miller, montată la Teatrul Mic (în regia lui D. D. Neleanu). Dramaturgul nord-american era cunoscut de publicul român, după reprezentările scenice, atât în teatrele bucureștene, cât și în țară, ale unor piese ca *Toți fiii mei*, *Moartea unui comis voiajor*, *Vrăjitoarele din Salem* și *Vedere de pe pod*. Opera în cauză, „o evocare a oribilei crime rasiale a hitlerismului, în cadrul Franței învinse, petain-iste, și în capitala de tristă aducere aminte a acesteia”, înfățișează vânătoria „nearienilor”: „într-un comisariat de poliție sînt aduși, în urma unei razii de hinghereală umană, zece oameni destinați lagărelor cu crematorii și camere de gazare”. Pe lângă o prezentare succintă a subiectului, criticul menționează „natura” acestei drame: „atmosferă și dialog – situație de limită, deseori, și din ce în ce mai întâlnită în dramaturgia ultimilor ani”. În plus, observă că: „Variația, autenticitatea, precizia tipurilor umane este remarcabilă. (...) Ceea se ce spune în această dramă – peste care plutește mult din amintirea nu numai a unui J. P. Sartre, dar chiar și a unui Roblès, cu *Montserrat* al său, este supus cauțiunii pe care o cere orice obiectivism intelectual, colorat, și oarecum orientat de o morală a sentimentului. Strigența teoretică nu e chiar cea mai mare calitate a lui Miller, confuzia dominînd. Dar drama are o rezonanță considerabilă, prin faptul că pune (...) această problemă a răspunderii fiecăruia din noi, și prin această concluzie care afirmă că apărarea demnității omenești este oricînd în puterea noastră, printr-un act de conștiință sinceră și adîncă.”. Spectacolul de la Teatrul Mic îi pare lui Radu Popescu „foarte satisfăcător, foarte millerian”.

În 22 iunie (nr. 6743, miercuri), după o „vizită” culturală, teatrală a unui colectiv al Teatrului Național din București la Belgrad, ce a montat *O scrisoare pierdută* de I. I. Caragiale, *Moartea unui artist* de Horia Lovinescu și *Oameni și șoareci* de John Steinbeck, a urmat și turneul Teatrului Național din Belgrad la București. Urmărind spectacolele reprezentanților din urmă, Radu Popescu abordează, în coloanele de critică teatrală pe care le semnează, piesele *Thomas Morus* de Robert Bolt și *Doamna ministru* de Branislav Nușici.

Referindu-se la *Thomas Morus*, notează că: „Eroul istoric al dramaturgiei actuale pune problema nu a valorii generale, ci a conștiinței umane. Probleme de răspundere, de demnitate, de libertate, de cinste – probleme ale afirmărilor superioare ale sufletului și moralei, prin a căror biruință, radicală și generalizată, omul poate nădăjdui să-și vadă rezolvate toate cumplitele drame ale vieții sale în societate și în istorie. În sensul său ultim, această dramaturgie istorică a conștiinței este o dramaturgie de ideal. (...) Martirajul nu este un ideal, dar demnitatea conștiinței este unul, este un ideal care trebuie să implice, la nevoie chiar martirajul, chiar sacrificiul de sine. Aceasta este lecția, foarte frumoasă, (...) la capătul unei drame (...) cu evidente, dar filtrate, influențe anouilhienne (...)”. Spectacolul a constituit „o bună demonstrație de nivel intelectual și artistic”.

Cât îl privește pe sârbul Branislav Nușici, Radu Popescu afirmă: „La drept vorbind însă, Nușici are mai multe asemănări cu Tudor Mușatescu și sînt chiar surprinzătoare, avînd în vedere

decalajul de epocă și de generații, asemănările dintre *Doamna ministru* și *Titanic vals*”. Cu toate acestea, „politicul este mai direct prezent la Mușatescu decît la Nușici, care este mai preocupat și mai consecvent în descrierea însăși a vieții de familie, cu o galerie vastă de caricaturi violent colorate.”. Regia a zugrăvit „o imagine aproape vodevilescă și o atmosferă bufonă, al căror suflet este convingerea, sinceritatea în caricatură a interpreților”.

În data de 26 iunie (nr. 6747, duminică), Mircea Anghelescu redă fragmente dintr-o „Convorbire cu scriitorul Gellu Naum” în articolul intitulat „Dialog despre o experiență literară de trei decenii”. Astfel, tema discuției vizează „activitatea literară progresistă” de după ultimul război, mizându-se pe experiența autorului în domeniu. Inițial, sunt vizate de interviewer (M. A.) „începuturile”, întrucît „Nu puțini sînt scriitorii (...) care, înrolîndu-se într-o mișcare largă, democratică, antifascistă, în perioada interbelică, s-au încadrat pe plan artistic în mișcări «moderniste», «de avangardă». Așa au fost Tzara, Victor Brauner, Geo Bogza, Gheorghe Dinu, Voronca și mulți alții.”. Blamînd – cel puțin – fascismul și accentuînd dorința de eliberare a maselor, Naum precizează că „efortul poezilor, al artiștilor, tindea să regăsească în magma epocii legăturile reale dintre oameni, să declanșeze toate posibilitățile, să scoată mentalul uman din mlaștinile unei culturi și ale unei lumi a cărei osificare ajunsese la maximum.”. Întrebat fiind de personalități reprezentative în acțiuni de protest și de „înnoire”, Naum îi menționează pe Brîncuși, pe Victor Brauner și, nu în ultimul rînd, pe Tristan Tzara. Cît privește depășirea suprarealismului, subliniind confuzia ce există în receptarea generală, scriitorul afirmă că: „(...) la vremea lui, suprarealismul a dat poeți ca Eluard, Aragon, Desnos, Prevert, Nezval, Lundvikst, pentru a-i numi doar pe cei mai cunoscuți la noi”, pentru a profila poziția curentului. „În mod ciudat, însă, e mereu citat Salvador Dali, a cărui excludere din rîndurile suprarealiștilor e de domeniu public. (...) confuzia stăruie și în ceea ce privește mișcarea artistică de avangardă din țara noastră. Recent (...) UNU a fost decretat «monitor al suprarealismului românesc». După părerea mea, UNU, revistă deschisă tuturor curentelor de renovare artistică pînă prin 1933, a fost la fel de puțin suprarealistă pe cît a fost de dadaistă, dacă vreți”. Dacă în tendințele poetice din Occident sesizează înlocuirea „imaginației prin percepția brută”, despre „poezia noastră tînăra” afirmă că este una „excelentă, bazată pe cu totul alte date, specifice dezvoltării noastre culturale”, însă subliniază că, în ceea ce îl privește, nu o confundă „cu cea a tinerilor” („Cred că ea se manifestă, indiferent de vîrsta poetului.”). În plus, precizează că lucrează la un volum de poeme, traducînd texte de Kafka, versuri de Joyce și un volum de Stendhal.

În numărul din data de 28 iunie (nr. 6748 marți), Boris Buzila semnează articolul „Incursiune în trecutul teatrului românesc”, recenzînd volumul *Drama istorică națională*, aparținîndu-i lui Virgil Brădățeanu. Cronica literară accentuează importanța apariției lucrării, ce oferă „o solidă inițiere în domeniul propus”, nu fără a menționa texte dramatice și spectacole de inspirație națională, marcante pentru literatura și cultura teatrală română, precum tragedia *Mircea* a lui Ion Heliade-Rădulescu, reprezentările lui Gheorghe Asachi (ce au evocat figurile lui Mihai Viteazul, Dragoș, Petru Rareș), piesele lui Dimitrie Bolintineanu, care au în centru figura aceluiasi Mihai Viteazul, cea „dintîi operă de maturitate”, *Răzvan și Vidra* a lui Hașdeu, *Despot Vodă*, *Vlaicu Vodă*, trilogia lui Delavrancea ș. m. a.

În „România liberă” din 6 iulie (nr.6755, miercuri), Radu Popescu semnează articolul „Un spectacol pentru tineret”, referindu-se la comedia *Nota zero la purtare* de Virgil Stoenescu și Octavian Sava, remontat, în regia lui Ion Lucian, pe scena Teatrului „Ion Creangă”, după zece ani de la premiera pe țară, ani însă „care au marcat avântul dramaturgiei noastre noi”. Subliniind succesul de care s-au bucurat reprezentările scenice de-a lungul timpului, Popescu evidențiază și faptul că piesa deschide, tematic „o poartă care, pînă atunci fusese cu totul ascunsă dramaturgiei noastre: lumea adolescenței”. Astfel, continuă: „Adolescentul, lansat în forță ca erou de prima mărime, de către literatura ultimilor cincizeci și mai ales ultimelor treizeci de ani, a altor țări, abia începuse să pătrundă, în poezia noastră, mai apoi în roman și nuvelă cam prin preajma celui de-al doilea război mondial. În dramaturgie, încănu călcase, căci cîte un rătăcit sau cîte un cercetaș, ici și colo, fie prin Tudor Mușatescu, fie prin Mihail Sebastian, nu se puteau numi nici reprezentanți și nici măcar, anunțatori ai unei noi lumi de eroi, a unei lumi literare”. Chiar dacă piesa „are o prospețime, o sinceritate care se simte a izvorî dintr-o psihologie de autori care au regăsit, cu multă ușurință, tonusul și plafonul specific adolescenței”, lipsa de originalitate e sesizabilă în construirea „intrigii de dragoste”.

Pe data de 13 iulie (nr. 6761, miercuri), Petru Vintilă tratează „Actualitatea unui erou literar”, referindu-se la „faimosul erou al lui Ion Slavici”, la Popa Tanda. Opera este apreciată ca fiind „una dintre cele mai frumoase nuvele românești, în ciuda aparentei sale note didactice”. În final, completează: „Nu cred că micșorez valoarea ei literară dacă socotesc această nuvelă drept un concentrat manual de economie practică și un exemplu concret de o simplă și proverbială înțelepciune, de o frumoasă și pilduitoare actualitate”.

În același număr, în secțiunea „Carnet cultural”, Radu Popescu recenzează spectacolul piesei de teatru *Dureroasa și adevărata tragedie a domnului Arden din Kent*, montat pe scena Teatrului de Stat din Piatra Neamț în regia lui Andrei Șerban. Având în vedere repertoriul universal reprezentat scenic la nivel național, opera aceasta îi pare „cea mai deosebită și cea mai ciudată”, mai ales, pentru că, printre altele, debaterile istorico-literare din jurul acesteia „s-au înflăcărat mai fecund decît multe altele similare, din faptul că ea a putut fi legată de numele lui Shakespeare”. Piesa „pendulează neobosită între tragic și grotesc, între comic și dramatic, între simbolic și naturalist, fiind un document de remarcabil interes social și de autentică valoare literară, a cărei nativitate însăși, în transcrierea directă și ingenuă a violenței, se va regăsi prețuită, periodic, de-a lungul secolelor, fie, de pildă, în melodrama romantică a mediilor declasate, fie, astăzi, în gustul pentru *piesele negre* pe care îl manifestă pînă la ostentație, unele orientări ale teatrului contemporan”. Despre spectacol și despre regizor, Popescu notează: „Pentru un student, e un spectacol foarte bun: rămîne de văzut ce ne va rezerva din partea lui viitorul”.

În „România liberă” din 14 iulie (nr.6762, joi), Camil Baltazar însușește „note de lector” în articolul „Poeme simple, melodioase”, prezentând volumul *Lacrima diavolului* al lui Ion Bănuță, poet despre care precizează că este un „adevărat recreator al formelor de simțire și de expresie populare, recreator în sensul unei «alchimii» profund originale”, știind să

„izvodească melodii de o mare puritate”. Noii apariții editoriale îi găsește ca specifice „înclinarea către meditație, strădania de a ne oferi o gândire activă”.

În numărul din data de 17 iulie (6765, duminică), în rubrica „Literatură și artă”, Anca Brateș semnalează „Coordonate de dezvoltare ale teatrelor populare”, având în vedere debaterile din urma festivalului desfășurat la Turnu Severin. Astfel, pe lângă inventarierea operelor dramatice reprezentate scenic (*Copacii mor în picioare* de Al. Cassona, *Maraton pentru un soț* de Marcel Mithois, *Ziua mamei* și *Inspectorul de poliție* ale lui I. B. Priestley, *Act venețian* de Camil Petrescu, *Oricât ar părea de ciudat* de Dorel Dorian, *Adolescentul* de Horia Lovinescu, *Fiicele* de Sidonia Drăgușanu și *N-a fost în zadar* de Al. Mirodan – despre cele din dramaturgia românească notându-se că au fost „judicios alese, criteriul valorii primind în majoritatea cazurilor”), se remarcă observații, precum: „Selecția pieselor ce urmează a fi incluse în repertoriu trebuie să fie supusă unor criterii severe și judicioase. (...) Propunerile (...) făcute pentru următoarea stagiune încearcă să răspundă unor exigențe mai înalte”.

În același număr, pe lângă „Anticipări editoriale” (*Orga de bambus* de Pop Simion, *Pământul era viu* de Nicolae Jianu, *Dimineața* de C. Stoiciu, *Scrisorile esențiale* de Ion Gheorghe, *Tudor Vianu* de I. Biberi, *Studii* de Șerban Cioculescu, *Confluente literare* de C. Regman, *Eminescu și Schopenhauer* de L. Rusu ș. m. a.), pe lângă publicarea poeziilor *Itinerar* de Tiberiu Uta și *Poetul* de Victor Torynopol, Sorin Stoian recenzează, în articolul „Un scriitor de la Iași”, volumul de poezii *Autoportret pe nisip* de Corneliu Sturzu. Despre poetul, „serios, maturizat artistic, orientat spre o poezie de idei”, autorul notează că demonstrează „un autocontrol sever al gândurilor și al modalității de exprimare, o dorință de cunoaștere, de perfecțiune”. Chiar dacă apreciază ciclul *Femeia de fum*, titlul volumului nu i se pare „prea bine ales”. În plus, tot pe pagina a treia, profesoara Elisabeta Niculescu semnează articolul „Literatura adresată tinerilor cititori”, vizând creația lirică a vremii destinată educabililor. Astfel, dacă *Stînca șoimilor* de Dinu Irim și *Laudă studiului* de Nicolae Bulgaru au fost receptate de lectorii tineri ca fiind „lipsite de conținut”, altfel sunt întâmpinate poezii ca *Faceți lumi* de Ion Crînguleanu, *Ne angajăm* de Victor Tulbure și *Pastel și Lumina toamnei* de Ion Postolache.

În data de 20 iulie (nr. 6767, miercuri), Radu Popescu recenzează drama *Io Mircea Voievod* de Dan Tărchilă, montată la Teatrul de Stat din Constanța (în regia lui Constantin Dinischiotu), despre care menționează: „Fără îndoială, că, atacînd, astăzi, tematica marii istorii naționale, ambiționînd să învie, la modul monumental, un erou monumental al trecutului nostru (lucru pe care, în ultimii douăzeci de ani nu l-a încercat, cu mare răsplată momentană, decît Laurențiu Fulga, autor al lui ION VODĂ CEL CUMPLIT), Tărchilă face cea mai îndrăzneată tentativă a carierei sale”. Subliniind lipsa conturării imaginii lui „Mircea-Vodă” în dramaturgia românească, în ciuda portretului de tinerețe ilustrat de piesa VLAICU-VODĂ, a lui Davilla, autorul notează că drama, „în afară de caracterul său documentar, nu aduce în suficientă măsură, conflict sau pasiune”. Cu toate acestea, spectacolul i s-a părut „curat, decorativ, epic”.

În „România liberă” din 21 iulie (nr. 6788, joi), Ion Roman prezintă aspecte biobibliografice cât îl privește pe „Bardul de la Mircești”, evidențiind faptul că existența și recunoașterea sa în calitate de „mare creator” au constituit parcursuri sinuoase. În plus, se

reamintește și se punctează că: „Anii au trecut, iar disputa: cine e mai mare – Eminescu sau Alecsandri, s-a dovedit a fi oțioasă, dacă nu de-a dreptul puerilă. (...) În general, scriitorii români de la 1848 s-au avîntat în mai multe direcții, străduindu-se să desțelenească terenul unor genuri și specii literare încă neîncepute la noi. Dintre toți, Alecsandri se detașează ca cel mai multilateral și cel mai fericit. Aproape că n-a rămas formulă literară pe care n-o fi încercat, de la poezia lirică, la roman”. Chiar dacă „uneori, pana (...) era cam grăbită”, „deși nici nu putea fi altfel”, chiar dacă „poezia lui de dragoste, sinceră totuși, e superficială” și „tragicul roman de dragoste trăit în realitate de poet nu s-a infiltrat în esențe corespunzătoare versurilor lui”, Alecsandri „ocupă, în istoria literară, locul înalt al scriitorului militant” și „opera lui e sub acest aspect întotdeauna pilduitoare”.

Pe data de 23 iulie (nr. 6770, sâmbătă), în cadrul secțiunii „Breviar” din „Carnetul cultural”, semnalează faptul că în arhivele orașului Brașov s-a descoperit manuscrisul poeziei lui Andrei Mureșanu *Un răsunset* care, „sub titlul *Deșteaptă-te române* a devenit imnul revoluționarilor de la 1848”, dar și că piesa lui G. Ciprian, *Omul cu mîrtoaga*, s-a jucat la Teatrul de Stat din Baia Mare.

În „România liberă” din 28 iulie (nr. 6774, joi), în secțiunea „Carnet cultural”, Paul Georgescu semnează articolul „Două tinere condeie”, recenzând volumele de poezii *La ritmul naturii* de Constanța Buzea și *Memorie de iulie* de Ioana Bantaș. Dacă în creațiile de debut, legate în *De pe pămînt* ale Constanței Buzea, „se puteau surprinde influențe din Magda Isanos și Maria Banuș (...) în noul volum, tematica e greu de detectat, a devenit internă, topindu-se în motive poetice”. Pe de altă parte, prima apariție editorială a Ioanei Bantaș este prezentată de Al. Piru, ce remarcă, după cum se reproduce și în articol, că: „Dacă poezie înseamnă contact nemijlocit cu universul, emoție a redescoperirii lucrurilor, senzație a fenomenului vital, proiecție a unui eu care-și imaginează lumea după chipul și asemănarea lui, spre a se căuta și regăsi în semenul său prin intermediul dragostei sau al generoasei solidarități umane, atunci versurile Ioanei Bantaș, reunind astfel de aplicații lirice, sînt poezie”.

Pe data de 29 iulie (nr. 6775, vineri), Radu Popescu analizează spectacolul piesei *Romeo și Julieta* de W. Shakespeare, realizat la Teatrul de Stat din Galați, în regia lui Gh. Jora. Dacă despre binecunoscuta operă precizează că, scrisă în epoca tinereții, „triumful iubirii e numai o timidă perspectivă a elanurilor poetului”, „apoteoza” fiind reprezentată de *Furtuna*, operă creată „la crepuscul, cînd poetul a traversat toate ipostazele dramatice ale omului social, și cînd bilanțurile lui cu forța marilor experiențe, și chiar pe aceea a marilor certitudini” s-au finalizat, despre montarea acesteia menționează că „socotelile (...) au fost cam ușuratece”.

În „România liberă” din 30 iulie (nr. 6776, sâmbătă), în secțiunea „Carnet cultural”, Boris Buzila recenzează volumul de poezii al Veronicăi Porumbacu, *Întoarcerea din Cythera*, în cadrul articolului intitulat „Poezia frumuseților simple”, punctând faptul că acesta include, selectiv, conform viziunii creatoare, doar trei părți: *Visele Babei Dochia*, *Diminețile simple* și *Memoria cuvintelor*. Despre apariție, notează: „(...) cultivă madrigalul modern, poezia de dragoste. E poezia «iubirilor calme», a dorului toamnăte, încărcat de reminiscențe (...). George Călinescu, ocupîndu-se de versurile Veronicăi Porumbacu într-o «Cronică a optimistului» descoperea în ele,

ca îndeobște în lirica feminină, reacții de o frapantă acuitate, prin excelență sensoriale”, concluzionând că „este o poetă «setoasă de viață, impetuoasă ca fantezie»”.

În data de 31 iulie (nr. 6777, duminică), în rubrica „Literatură și artă”, același Boris Buzila semnalează o bogată apariție de periodice culturale, evidențiindu-le contribuția în articolul „Rubrici și cronicari”. Astfel, remarcă revistele „Ramuri”, „Ateneu”, „Familia”, „Cronica”, „Argeș”, „Astra” și „Tomis”, care au asigurat, ca altele până atunci, „afirmarea masivă, substanțială, a noilor contingente de prozatori, poeți, reporteri, critici”. Buzila subliniază faptul că „domeniul criticii și istoriei literare se dovedește dintre cele mai fertile, rubricile de cronică, bibliografie, «ecuații critice», «fișe», «breviar», «cercetări literare»” aflându-se „amplu și statornic reprezentate în cele mai multe dintre publicațiile la care ne referim”. Dacă în urmă cu zece ani „cronica literară” din „Tribuna” era semnată de „un” Radu Enescu sau de „un” Ion Oarcăsu, „Ramuri” „n-a pregetat să încredințeze aceiași rubrică unui M. Ungheanu sau C. Stănescu”. Răsfoind paginile revistei „Familia”, apreciază pozitiv contribuția lui Gh. Grigurcu, precum și pe cea a lui Constantin Călin și Vlad Sorianu de la „Ateneu” sau pe cea a lui Al. Andriescu de la „Cronica”. În același număr, sunt publicate poeziile *Furtună* de Victor Eftimiu și *Moștenirea* de Dumitru Corbea.

În „România liberă” din 2 august (nr. 6778, marți), în „Breviarul” din secțiunea „Carnet cultural”, se anunță vizita în „Capitală” a scriitorului brazilian Nelson Vainer, autor a „numeroase traduceri din literatura clasică și contemporană”, precum și a unei antologii de poezii române, apărute la editura „Losada” din Rio de Janeiro.

În 3 august (nr. 6779, miercuri), „Însemnările de spectator” ale Ioanei Popescu vizează spectacolul piesei *Pulberea cenușie* de Sean O’Casey, montat pe scena Teatrului de Stat din Brașov, în regia Letiției Popa. Dacă despre opera dramatică precizează că a duce în peisajul teatral românesc „o coloratură stilistică inedit luminoasă”, mai ales, pentru că „resursele folclorice și suflul romantic se îmbină în această «comedie fantezistă» cu incisivitatea satirei; permanentă în prezentarea celor doi ridicoli, dar nu inofensivi, englezi, ironia tăioasă se relevă cu pregnanță în contrapunct cu lirismul cald al vieții irlandeze”. Reprezentarea scenică îi pare că are lprofunzime și claritate, dar nu reușește să depășească premisele, uneori neunitare existente în text”.

Pe data de 14 august, (nr. 6788, duminică), coloane de pe pagina a doua sunt consacrate de către colectivul redacțional celebrării „Zilei presei române. În slujba înaltei cauze a socialismului”, viziunea fiind impregnată politic și, cu excepția menționării.

În „România liberă” din 16 august (nr. 6790, marți), se anunță Concursul anual „Vasile Alecsandri”, ediția a VIII-a, organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, așteptându-se piese de teatru „în limba română sau în limbile naționalităților conlocuitoare”.

În același număr, se semnalează apariția numărului 8/1966 al revistei „Lupta de clasă”, din sumar, distingându-se titluri precum: „Profilul intelectual al studentului din facultățile de filologie” de Savin Bratu, „Textul literar în manualul de liceu” de Mircea Handoca și „Un nou volum din istoria presei socialiste și muncitorești din România” de N. Copoiu.

Pe 17 august (nr. 6791, miercuri), se comunică organizarea Festivalului regional al teatrului folcloric la Bacău, prin care se urmărește „să se descopere și să se valorifice tradițiile de teatru popular propriu zis al teatrului de măști, atât de bine reprezentat în zona Moldovei, să se cultive și să se permanentizeze obiceiuri și datini populare, bogate în aconținut și autentice în formă”.

În data de 19 august (nr.6793, vineri), Mariana Pîrvulescu semnează articolul „*Revista în viteză* și câteva probleme ale teatrelor de estradă din regiuni”. Pe lângă trimiterile precise cât privește varii zone în care se dezvoltă acest tip de teatru (v. Ansamblul de Estradă al Teatrului „Al. Davilla” din Pitești, în București, în Constanța etc.), poate fi menționată o notație: „Or, nu mai este nimic nou în afirmația că revista (teatrul de revistă – n. n.) este un gen, care îndeplinește sau trebuie să îndeplinească pe scenă, cu mijloacele ei specifice, funcțiile unui cotidian tipărit, să fie dar o oglindă a actualității strict ancorată în timpul nostru și pentru că e vorba de teatrele de estradă din regiuni și strict ancorată în locul respectiv”.

În „România liberă” din 21 august (nr. 6795, duminică) pe lângă publicarea poeziilor *Viitor* de Demostene Botez și *Inimă contemporană* de Grigore Hagiu, Al Popovici conturează „Peisajul nou al teatrului românesc”, redând dialogul purtat cu actori, „artiști ai poporului”, ca: George Calboreanu, Aura Buzescu, Ștefan Ciubotărașu, Toma Caragiu, Liliana Tomescu, Sanda Toma și D. Furdui.

În data de 22 august (nr. 6796, luni), cu ocazia sărbătoririi celei de-a XXII-a aniversări „a eliberării patriei noastre de sub jugul fascist”, se publică poezia lui Nicolae Tăutu, *Partidului*.

În „România liberă” din 28 august (nr. 6800, duminică), în rubrica „Literatură și artă”, Eugen Atanasiu semnează articolul „Literatura românească pe un meridian îndepărtat”, reproducând secvențe din discuția cu scriitorul brazilian Nelson Vainer. În afară de proiectele personale în raport cu spațiul românesc, finalizate (publicarea a două antologii de poezie românească, a traducerii *Povestirilor din război* de Mihail Sadoveanu) sau în curs de apariție (Cantos Romenos – Povestiri românești, o culegere de schițe, nuvele, povestiri de Zaharia Stancu, Tudor Arghezi, Ion Agârbiceanu, Călinescu, Ioan Grigorescu și Nicolae Jianu), dialogul tinde să evidențieze evoluția literară, prin apariția unei „noi generații de literați români”, dar și pe cea economică a țării, ținând cont de faptul că autorul mai vizitase România în urmă cu doi ani. Dintre dificultățile întâmpinate în traducerea literaturii române în limba portugheză, Nelson Vainer a menționat expresia lui Caragiale, „curat murdar”, („A o reproduce întocmai devine un non sens în altă limbă, deși ea exprimă plastic și pitoresc o anume vorbire și un anume sens.”), dar și formula inițială specifică basmului, „a fost odată ca niciodată”.

#### Bibliografie:

\*\*\* (Coord. Eugen Simion) *Cronologia vieții literare românești*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2020.

„România liberă”, anul XXXIV, 1976, seria a III-a, nr. 9705, organ al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, cotidian.

Sitografie:

<https://revistacil.wordpress.com/> (Communication Interculturelle et Littérature)